

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка**

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ПРАВОЗАСТОСОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрямок **262 Правоохоронна діяльність**
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)

освітня програма **Правоохоронна діяльність**
(назва)

Факультет **історії та права**
(назва факультету)

Форма навчання **денна, заочна**
(денна, заочна)

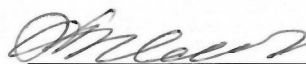
(шифр за ОПП НПП 2.1.3.1)

2018 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Сокурєнко О. А., старший викладач кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук.

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою факультету «30» серпня 2018 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету

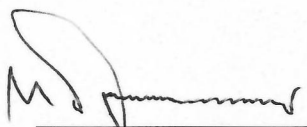
Філорєтова Л.М.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності Протокол № 1 від «30» серпня 2018 року

Завідувач кафедри

Гриценко В.Г.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Вступ

Правозастосовна діяльність є важливою складовою механізмом правового регулювання, функціональне призначення якої полягає у продовженні розпочатого правотворчістю процесу шляхом переведення закріплених у нормах права ідеальних моделей поведінки в реальну правову дійсність, де відбувається виконання певних завдань та досягнення конкретних цілей задля впорядкування різноманітних відносин в соціумі. Все це свідчить про ключову роль правозастосовної діяльності у функціонуванні правової системи, а також про актуальність вивчення питань застосування права, особливо в умовах модернізації та демократизації українського суспільства.

Навчальна програма «Правозастосовна діяльність поліції» розроблена з урахуванням вимог класифікаційної характеристики зі спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і практичні аспекти застосування права компетентними суб'єктами, зокрема, застосування норм права як важливого засобу забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини, суспільства і держави.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Правозастосовна діяльність поліції» тісно пов'язана із дисциплінами «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні», «Актуальні проблеми теорії права», «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності», «Актуальні проблеми кримінального процесу», «Управління органами поліції», «Юридичний механізм захисту прав людини», «Актуальні проблеми кримінального права».

Програма навчальної дисципліни складається з таких *змістових частин*:
Розділ 1. Основи правозастосовної діяльності поліції
Розділ 2. Проблемні питання правозастосовної діяльності поліції

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни «Правозастосовна діяльність поліції» полягає в тому, щоб навчити студентів формувати на базі ґрунтовної теоретичної підготовки сталі практичні навички самостійної дослідницької діяльності, інтерпретувати нові знання та уміло використовувати їх для розв'язання проблем практично-прикладного характеру.

1.2. **Завдання** навчальної дисципліни «Правозастосовна діяльність поліції» полягає в тому, щоб сформувати у студентів фундаментальне теоретичне підґрунтя правосвідомості, правового світогляду та правового мислення; навчити студентів правильно давати правову оцінку соціально значущим фактам, політичним подіям та процесам, грамотно формулювати власні переконання щодо проявів правового нігілізму, використовувати свій світоглядний потенціал для прийняття юридично значущих рішень; сформувати та утвердити у студентів активної громадянської позиції; навчити

студентів правильному орієнтуванню в діючому законодавстві; набуття студентами вміння застосовувати норми під час юридичної кваліфікації; вивчення курсу повинно сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до закону як важливого засобу захисту людини, її прав, свобод і законних інтересів, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань; набуття навиків у ході правозастосування встановлювати наявність прав і обов'язків та їх критеріїв, визначати момент дії чи факт припинення суб'єктивних прав і обов'язків.

1.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

- здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності;
- здатність приймати управлінські й обґрунтовані рішення в складних і непередбачуваних умовах;
- здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень (проступків), вживати заходи для їх усунення;
- спроможність організувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правозастосовної діяльності;
- здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правозастосовної діяльності;
- спроможність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організувати підлеглих для їх виконання, вміння взяти на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;
- уміння оптимізувати методи й засоби забезпечення публічної безпеки і публічного порядку;
- спроможність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правозастосування;
- уміння обирати критерії, форми і характер контролю адекватно об'єкту і цілям контролю;
- здатність ефективно здійснювати правове виховання;
- здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правозастосовної діяльності.

1.4. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- розуміння процесів координації діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, формулювання та висловлювання обґрунтованих суджень;
- вміння дискутувати та взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правозастосування;

- організувати та керувати діяльністю підрозділів, які здійснюють правоохоронну діяльність;
- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики правозастосування діяльності поліції;
- дотримання академічної доброчесності;
- вміння демонструвати власне обгрунтоване бачення шляхів розв'язання проблеми;
- використовувати на практиці різні інструменти та стратегії для оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт у процесі управління правоохоронним підрозділом в різних умовах обстановки (надзвичайна, екстремальна, посилена), а також робити звіти та доповіді про них усно та письмово;
- використовувати знання та вміння для надання кваліфікованих юридичних висновків й консультацій в конкретних сферах юридичної діяльності;
- вміти забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням оптимізованих методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- вміти розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
- здійснювати керівництво самотійною роботою осіб, що навчаються та наставництво у процесі набуття і вдосконалення молодшими колегами професійних навичок у сфері правоохоронної діяльності;
- здійснювати правове виховання;
- вміти визначено і наполегливо ставити професійні завдання, організувати підлеглих для їх виконання та брати на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;
- розуміння особливостей правового регулювання в управлінні органами поліції;
- вміти розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи правозастосовної діяльності поліції

У першому розділі висвітлено загальні відомості про реалізацію норм права: поняття, форми реалізації та критерії їх розподілу.

Застосування норм права як особлива форма їх реалізації. Поняття правозастосування, випадки реалізації норм права у формі застосування, специфічні риси застосування права.

Застосування права як правова форма здійснення функцій держави. Підзаконний характер правозастосування та особливості застосування окремих видів правових норм. Об'єкт застосування права. Функції застосування права. Ідеологія застосування права.

Форми (способи) застосування норм права, їх поняття, підстави класифікації та види. Характеристика окремих форм застосування права та випадки їх використання. Поняття процесу застосування норм права, його характеристика з об'єктивної та суб'єктивної сторони.

Поняття стадій застосування норм права; наукові підходи до виділення стадій у правозастосовчому процесі; питання, що підлягають з'ясуванню і вирішенню на окремих стадіях.

Загальна характеристика параметрів чинності нормативно-правових актів. Напрямок темпоральної дії нормативно-правового акта. Екстериторіальна дія нормативно-правового акта. Імунітет в праві

Набуття чинності» та «введення у дію»: співвідношення понять. Припинення дії актів органів місцевого самоврядування. Чинність нормативно-правових актів в умовах воєнного чи надзвичайного станів.

Встановлення та аналіз фактичних обставин справи в процесі правозастосування: загальна характеристика. Вибір норми права, що розрахована на даний випадок: загальна характеристика. Прийняття рішення у справі: загальна характеристика. Виконання акта застосування норм права: загальна характеристика. Загальна характеристика правозастосовної практики. Юридичні факти в правозастосуванні. Юридична техніка в механізмі правозастосування.

Юридичне тлумачення: поняття, необхідність та значення. Класифікація юридичного тлумачення. Тлумачення норм права за обсягом правового змісту. Способи тлумачення норм права: поняття та їх характеристика. Правороз'яснювальний процес: поняття та його стадії.

Статичне і динамічне тлумачення норм права. Об'єкт і предмет юридичного тлумачення. Правила граматичного та логічного способів тлумачення норм права.

Правила історичного та системного способів тлумачення норм права.

Структура акту застосування норм права. Юридична природа акту застосування норм права. Конклюдентий акт застосування норм права.

Акт застосування норм права: поняття та його структура. Види актів застосування норм права. Співвідношення акта застосування норм права з іншими різновидами правових актів.

Основи сучасної теорії юридичної аргументації. Аргументація та доказування: співвідношення. Структура юридичної аргументації.

Розділ 2. Проблемні питання правозастосовної діяльності поліції

У другому розділі розкрито дії суб'єкта правозастосування при конкуренції нормативно-правових актів. Вирішення колізій в правозастосовній діяльності в правоохоронній сфері. Субсидіарне

застосування законодавства. Способи усунення (подолання) прогалин у законі. Способи подолання юридичних колізій.

Помилки у правозастосуванні: суб'єктивний та об'єктивний аспекти. Помилки в правозастосуванні: різні підходи.

Проблеми застосування загально визнаних принципів і норм міжнародного права. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини.

Значення рішень Європейського суду з прав людини для вдосконалення правозастосовної діяльності в Україні. Розгляд Європейським судом з прав людини звернень. Виконання рішень Європейського суду з прав людини. Європейське право і право ЄС.

Фактори, які визначають ефективність правозастосування. Юридична ефективність правозастосування. Соціальна ефективність правозастосування.

3. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122 (зі змін. та доп.).

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B1-17>

4. Правила дорожнього руху : постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001р. № 1306. Офіційний вісник України. 2001. № 41. Ст.1852 (зі змінами)

5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі : Закон України від 01.12.1994 р. № 95/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 52. Ст. 455.

6. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV. Відомості Верховної Ради 2005. №48 Ст. 483.

7. Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод людини : Постанова Верховної Ради України № 1592-III від 23.03.2000 р. Офіційний вісник України. 2001. № 45. Ст. 93.

8. Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992р.№ 576. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=576-92-%EF>

9. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. URL : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

10. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/877-2015-%D0%BF>

11. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>

12. Про затвердження Порядку складання Присяги працівниками Національної поліції : Наказ МВС України від 09.11.2015 № 1453. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1487-15>

13. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1408->

14. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

Основна література

15. Особливості розслідування шахрайств, учинених у сфері функціонування електронних розрахунків: метод. рекомендації / А.І. Анапольська, В.В. Коваленко, Р.В. Ко-рякін, О.І. Сумцов ; Луган. держ. ун-т. внутр. справ. ім. Е.О.Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2010. 56 с.

16. Мельник М.І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. К.: Парламентське вид., 2000. 256 с.

17. Обмежена осудність: поняття, критерії та примусове лікування: Монографія /В.А. Клименко, В.Б. Первомайський, Т.М. Приходько. К.: Атіка, 2011. 180с.

18. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів [для студ. вищ. навч. закладів. К.: КНТ, 2009. 320 с

19. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Зайчук [та ін.]; відп. ред. О. В. Зайчук ; М-во освіти і науки України. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.

20. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. 3-е изд., перераб. и доп. М.: ИД «Форум»; Инфра. М, 2009. 620 с.

21. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. К.: Юрінком Інтер, 2008. 400 с.

22. Коталейчук С.П., Пісной П.Я. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів (для студентів вищих навчальних закладів).Видання друге доповнене і перероблене. К.: КНТ, 2011. 560 с.

23. Колпаков В.К., Доненко В.В. Керування транспортними засобами у стані сп'яніння: адміністративно-деліктні проблеми: Монографія. Д.:

Юрид.акад., 2003. 196 с.

24. Кузьменко О. Особливості застосування заходів процесуального примусу в адміністративних судах головуючим у судовому засіданні. Право України. 2008. № 10. С. 31 – 37.

25. Грянка Г. В. Поняття та класифікація адміністративно-правових заходів протидії корупції. Науково-практичний журнал Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика).2009. № 20. С. 103 – 110.

26. Грянка Г. В. Роль заходів адміністративного примусу в забезпеченні провадження у справах про адміністративні правопорушення. Економіка. Фінанси. Право. 2009. № 3. С. 36 – 39.

27. Матіос А.В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: Монографія, Київ, Знання, 2007. 223с.

28. Лук'янець Д.М. Адміністративно-деліктні відносини в Україні: теорія та практика правового регулювання: Монографія. Суми, Університетська книга. 2006. 365с.

29. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ (навч. посібник). Видання друге. За заг редакцією Моїсеєва Є.М., Олефіра В.І., Константінова С.Ф., Лошицького М.В. та ін. 2010. 428 с.

30. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: Підручник \ \ За заг. ред.: Є.М. Моїсеєва, Ю.І. Римаренка, В.І. Олефіра. К.: КНТ, 2008. 816.

31. Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. К. : Правова єдність, 2008. 781 с.

32. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред. О.В. Кузьменко. Атіка, 2007. 416 с.

33. Адміністративна відповідальність в Україні: Навч. посібник / За заг. ред. А.Т. Комзюка. Х.: Ун-т внутр. справ, 2001. 112 с.

34. Адміністративний процес: Навчальний посібник / За заг. ред. І. П. Голосніченка. К.: ГАН, 2003. 256 с.

35. Голосніченко І., Золотарьова Н. Шанько Д. Адміністративна відповідальність: Навчальний посібник. К., 2003. 110 с.

36. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.

37. Комзюк А.Т. Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник. Х., 2001. 112 с.

38. Лук'янець Д.М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: Монографія. К., 2001. 220 с.

39. Тимошенко И.В. Административная ответственность. Учебное пособие. М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: 2004. 288 с.

40. 46. Дрозд О. Ю. Попередження адміністративного проступку. Держава і право: Збірник наукових праць. 2012. №55. С. 234–239.

Додаткова література:

Тези доповідей та матеріали конференцій

41. Проблеми юридичної кваліфікації : Теорія і практика // Тези міжнародної наукової конференції Вісник Академії адвокатури України. К.: Видавничий центр Академії адвокатури України, 2010. число 1 (17). С. 106–217.

42. Інтеграція науки і практики як механізм ефективного управління органами внутрішніх справ: Матеріали наук.-теорет. конф. (Україна, Київ, 19 квітня 2012 р.) / Упоряд.: С.В. Кухаренко, Т.Г. Корж-Ікаєва. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. 110 с.

43. Адміністративна відповідальність: проблеми та шляхи подолання: матеріали круглого столу «Адміністративна відповідальність: проблеми та шляхи подолання» 4 грудня 2012 р. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. 208 с., С. 69-71.

44. Актуальні проблеми права та правоохоронної діяльності: збірник наукових праць за 2010 рік / за заг. ред. М.І. Іншина. Харків: НікаНова, 2011. 2011. 344 с.

45. Права людини: проблеми забезпечення, реалізації та захисту: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 24 лютого 2012 року. Запоріжжя: у 4-х частинах. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2012. Ч. 4. С. 44-45.

46. Протидія корупції: Європейський досвід та Українські реалії: тези міжнародної науково-практичної конференції (20-21 квітня 2012 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. С. 79-81.

47. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: Підручник. Видання друге / За загальною редакцією Коваленка В.В., Римаренка Ю.І. Олефіра В.І., / Константинов С.Ф., Кузьмініх Г.Б. та ін. К. : «Директ Лайн», 2012. 816 с.

48. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Особлива частина: Підручник. Видання друге / За загальною редакцією Коваленка В.В., Римаренка Ю.І. Олефіра В.І., / Константинов С.Ф., Кузьмініх Г.Б. та ін. К. : «Директ Лайн», 2012. 642 с.

49. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Спеціальна частина: Підручник. Видання друге / За загальною редакцією Коваленка В.В., Римаренка Ю.І. Олефіра В.І., / Константинов С.Ф., Кузьмініх Г.Б. та ін. К. : «Директ Лайн», 2012. 504 с.

50. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ у питаннях та відповідях. Навчальний посібник. К.: ПП «Дірект-Лайн», 2012. 224 с.

51. Сущенко В.Д., Константинов С.Ф., Єрмаков Ю.О., Луговий І.О., Мозоль С.А. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення: Навчальний посібник. К.: МП Леся, 2012. 184 с.